U R

WELCOME TO

BULLET BABY'S DIGI WORLD

SOLVED
PRACTICE PAPER-3

PRACTICE PAPER -3

SR.SANSKRIT

Time: 3 hrs Max. Marks: 100

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं लिखत । $1 \times 8 = 8$

अ) अष्टादशपुराणानां सारं व्यासेन कीर्तितम् ।
परोपकारः पुण्याय, पापाय परपीडनम् ॥

आ) क्षणशः कणशश्चैव विद्याम् अर्थञ्च साधयेत् ।
क्षणे नष्टे कुतो विद्या कणे नष्टे कुतो धनम् ॥

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) अम्बरीषस्य भक्त्या दुर्वासाः सुदर्शनचक्रात् कथं त्रातः ?

आ) कृष्णया धर्मजं प्रति प्रोक्तानि कर्तव्यबोधकवाक्यानि लिखत ।

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) चम्पूरामायणोक्तां विश्वामित्रगाथां विवृणुत ।

आ) विक्रमस्य दयावीरत्वं विवृणुत ।

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) काव्येषु किं रम्यम् ?
आ) कः पापशङ्की ?
इ) महाभागः कौत्सः कीदृशः ?
ई) कौत्सः कियत् गुरुदक्षिणां दातुं गुरुणा आदिष्टः ?
उ) पथिकः केन श्रान्त :?
ऊ) इन्द्रः पथिकाय किं ददाति ?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । $2 \times 3 = 6$

अ) साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।

आ) मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।

इ) सत्वं ननु चेतनं सदा ।

ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

BABY BULLET-Q AP

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात । 2 × 3 = 6

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

आ) तस्यैव जीवितं श्लाघ्यं यः परार्थे हि जीवति ।

इ) परबलमविज्ञायैव स्वबलश्लाघी ।

ई) त्रयीव अङ्गगुणैरष्टादशतां गता ।

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3x2=6

अ) हरिः अम्बरीषाय कीदृशं चक्रम् अदात् ?

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

इ) किमर्थं सतां विभूतयः ?

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

उ) वसन्ततौं मञ्जुरागं कः कूजति ?

ऊ) कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः कथं बभौ ?

VIII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3 × 2 = 6

अ) वसिष्ठविश्वामित्रयोः मध्ये किमर्थं समरः समारब्धः ?

आ) चिन्तातुराणां किं नास्ति ?

इ) कं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ?

ई) बाणभट्टः कस्य आस्थाने आसीत् ?

उ) युधिष्ठिरः भीमार्जुनौ विहाय कस्य जीवितमवृणीथाः ?

ऊ) नलः केषां विभूतिः ?

IX. एकेन पदेन समाधेयः । 5 × 1 = 5

अ) अम्बरीषः कुत्र हरिम् अर्चयत् ?

आ) चित्तवृत्तयः कीदृश्यः ?

इ) वृत्तं कथं रक्षेत् ?

ई) कः ऋतुः जाड्यभावं वितनोति ?

उ) नरेन्द्रः विद्यालयस्य कः बभूव ?

BABY BULLET-Q AP

X. एकेन पदेन समाधेयः । $5 \times 1 = 5$

अ) शुनश्शेपः कस्य पुत्रः ?

आ) पक्षिराजस्य नाम किम् ?

इ) तारापीडस्य राजमहिषी का ?

ई) देवराजराजधानी का ?

उ) विदर्भजा का ?

XI. अधोनिर्दिष्ट कथां पाठित्या प्रश्नानां समाधानानि दत्त। $5 \times 1 = 5$

ग्रामीणः कश्चित्सम्पन्नः गृहं निर्मातुम् उद्युक्तः। सः दारु-संग्रहाय कर्मकरान् नियोजयामास। ते वनं गताः। महावृक्षमेकं परशुभिः छित्वा पातयामासुः। क्रकचैः ते दारुखण्डान् बहून् विदारितवन्तः । मध्याह्ने भोक्तुं ते कस्मिंश्चित् अर्धदारिते दारुखण्ड (द्वय) मध्ये कीलकं नीक्षिप्य गताः। तत्रैको वानरयूथः क्रीडन्नगतः । तेषु एको बाल-वानरः दारुखण्डान् अधिरुह्य, इतस्ततः उत्पतन् निपतन् अर्ध - दारिते (दारु) मध्ये उपविष्टः। तस्य लांगूलं तन्मध्ये प्रविष्टम् । सः चापलात् स्वसामर्थ्यं प्रदर्शयितुं हस्तभ्यां धृत्वा कीलकम् आकृष्टवान्। यदा कीलकम् उत्पाटितं तदा अर्ध - दारिता खण्डद्वये संलग्नमभवत्। तन्मध्ये पतितं वानरस्य लांगूलं निष्पिष्टम् अभवत् । बाधया वानरो मृतः।

प्रश्नाः

अ) कः गृहं निर्मातुम् उद्युक्तः

आ) कुत्र कीलकं निक्षिप्य गताः?

इ) यदा कीलकम् उत्पाटिते तदा किम् अभवत्?

ई) कथं वानरो मृतः?

उ) का न कर्तव्या?

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। $3 \times 2 = 6$

अ) मनस् + चलति　　आ) तत् + टीका　　इ) अच् + अन्तः

ई) तत् + मात्रम्　　उ) सः + अपि　　ऊ) पितुः + इच्छा

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। $3 \times 2 = 6$

अ) शरच्चन्द्रः　　आ) उड्डयनम्　　इ) वागीशः

ई) वाङ्मयम्　　उ) शिवोऽहम्　　ऊ) कविरायाति

BABY BULLET-Q AP

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविशक्तिक रूपाणि लिखत। $2 \times 6 = 12$

अ) वणिज् आ) सरित् इ) जगत् ई) यद् (पुं)

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) रामलक्ष्मणौ आ) त्रिलोकी इ) प्रतिदिनम्

ई) विद्यानिपुणः उ) युक्तिरत्नानि ऊ) द्वित्राः

XVI. अधोनिर्दिष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

शिवः	किं	गच्छति
सः	किमर्थं	करोति
त्वं	कुत्र	पठामि
अहं	कदा	वसति
सीता	कथं	पिबसि

BABY BULLET-Q AP

PRACTICE PAPER-III

ANSWERS

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं लिखत ।

अ. अष्टादशपुराणानां सारं व्यासेन कीर्तितम् ।
परोपकारः पुण्याय, पापाय परपीडनम् ॥

कविपरिचयः- अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः। अस्य कर्तारः विविधकवयः।

पदविभागः- अष्टादशपुराणानां, सारं, व्यासेन, कीर्तितम् । परोपकारः, पुण्याय, पापाय, परपीडनम् ॥

अन्वयक्रम (తెలుగు) :

व्यासेन,कीर्तितम्,अष्टादशपुराणानां, सारं, परोपकारः,पुण्याय,परपीडनम्,पापाय।

प्रतिपदार्थः

व्यासेन	=	వ్యాసమహర్షి చేత
कीर्तितम्	=	కీర్తించబడిన
अष्टादशपुराणानां	=	18 పురాణాల
सारं	=	సారాంశం (ఏమిటంటే)
परोपकारः	=	ఇతరులకు చేసే సహాయము
पुण्याय	=	పుణ్యము కొరకు
परपीडनम्	=	ఇతరులను పీడించటం
पापाय	=	పాపం కొరకు (కారణం అవుతుంది.)

भावः- వ్యాసమహర్షి చేత కీర్తించబడిన 18 పురాణాల సారాంశం ఏమిటంటే ఇతరులకు చేసే సహాయము పుణ్యము కొరకు, ఇతరులను పీడించటం పాపం కొరకు కారణం అవుతుంది.

अन्वयक्रम (English) :

सारं,अष्टादशपुराणानां, कीर्तितम्, व्यासेन, परोपकारः, पुण्याय, परपीडनम्, पापाय।

प्रतिपदार्थः

सारं	=	The summary
अष्टादशपुराणानां	=	of the 18 Puranas
कीर्तितम्	=	proclaimed by
व्यासेन	=	Sage Vyasa (is)
परोपकारः	=	helping others (is)
पुण्याय	=	virtue
परपीडनम्	=	hurting others (is)
पापाय	=	sin

भावः- The summary of the 18 Puranas proclaimed by Sage Vyasa, is: 'Helping others is virtue hurting others is sin.'

BABY BULLET-Q AP

आ. **क्षणशः कणशश्चैव विद्याम् अर्थञ्च साधयेत् ।**

क्षणे नष्टे कुतो विद्या कणे नष्टे कुतो धनम् ॥

कविपरिचयः- अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नावली' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः।

अस्य कर्तारः विविधकवयः।

पदविभागः- क्षणशः, कणशः,च, एव , विद्याम्, अर्थं,च साधयेत्,

क्षणे, नष्टे , कुतः, विद्या, कणे ,नष्टे, कुतः,धनम् ॥

తెలుగు अन्वयक्रमः

क्षणशः,विद्याम्,च, कणशश्चैव, अर्थं, साधयेत्, क्षणे नष्टे, विद्या, कुतः, कणे नष्टे, धनम् , कुतः।

प्रतिपदार्थः

क्षणशः	=	ప్రతిక్షణాన్ని (ఉపయోగించి)
विद्याम्	=	చదువుని
च	=	మరియు
कणशश्चैव	=	ప్రతి పైసా నుంచే
अर्थं	=	ధనాన్ని
साधयेत्	=	సాధించాలి
क्षणे नष्टे	=	నశించిన కాలం వలన
विद्या	=	చదువు
कुतः	=	ఎలా వస్తుంది?
कणे नष्टे	=	నష్టమైన పైసల వలన
धनम्	=	డబ్బు
कुतः	=	ఎలా వస్తుంది?

भावः- ప్రతిక్షణాన్ని ఉపయోగించి చదువుని మరియు ప్రతిపైసా నుంచే ధనాన్ని సాధించాలి. నశించిన కాలం వలన చదువు రాదు. నష్టమైన పైసల వలన ధనం రాదు.

English अन्वयक्रमः

क्षणशः,साधयेत्, विद्याम्,च, कणशश्चैव, अर्थं, कुतः,विद्या, क्षणे नष्टे,कुतः, धनम, कणेनष्टे।

प्रतिपदार्थः

क्षणशः	=	From every second
साधयेत्	=	acquire
विद्याम्	=	knowledge
च	=	and
कणशश्चैव	=	from every paisa
अर्थं	=	wealth.
कुतः	=	How can there be
विद्या	=	education by
क्षणे नष्टे	=	loss of time.
कुतः	=	How can there be
धनम्	=	wealth by
कणे नष्टे	=	loss of a grain

भावः- From every second, acquire knowledge, and from every paisa acquire wealth. How can there be education through the loss of time? How can there be wealth through the loss of paisa?

BABY BULLET-Q AP

अ) अम्बरीषस्य भक्त्या दुर्वासा: सुदर्शनचक्रात् कथं त्रातः ?

स. **परिचय: 'విష్ణుభక్తః అంబరీషః'** అనే పాఠ్యభాగము శ్రీమద్భాగవతంలోని తొమ్మిదవ స్కంధంలోని 4, 5 వ అధ్యాయాల నుంచి స్వీకరించబడినది. దీనిని రచించినది **వేదవ్యాస మహర్షి.**

అంబరీషుని గుణగణాలు: పూర్వము అంబరీషుడనే మహారాజు ఉండేవాడు. అతడు విష్ణువుకు మహా భక్తుడు. సాధువులు, భక్తులయందే అతని మనస్సు ఎల్లప్పుడూ లగ్నమై ఉండేది. ప్రతి పనిని త్రికరణశుద్ధిగా చేసి ఫలితాన్ని కృష్ణార్పణం చేసేవాడు. అందువలన అతనికి ఈ లోకమంతా చిన్న మట్టి ముద్దలాగే కనిపించేది.

विश्वं येनेदं लोष्ठवत् स्मृतम् ।

అంబరీషుని ద్వాదశి వ్రత ఆచరణ: అంబరీషుడు తన భార్యతో కలిసి ఒక సంవత్సరంపాటు ద్వాదశీ వ్రతాన్ని ఆచరించాడు. **अम्बरीषः द्वादशी व्रतं दधार** వ్రతం ముగింపులో అంబరీషుడు యమునా నదిలో స్నానం చేసి, **మధువనంలో** శ్రీ మహావిష్ణువును ఆరాధించాడు. రుచికరమైన భోజనంతో బ్రహ్మణోత్తములను తృప్తిపరచి, వారి అనుమతితో తాను పారణానికి (ఉపవాసం తరువాత చేసే భోజనం) సిద్ధపడ్డాడు.

దుర్వాస మహర్షి ఆగమనం: సరిగ్గా అదే సమయంలో **దుర్వాస మహర్షి అతిథిగా** అక్కడికి విచ్చేస్తాడు. అతిధి మర్యాదలు పొందిన దుర్వాసుడు **కాళిందీ నది**కి స్నానమాచరించడానికి వెళతాడు. ఈ లోపే వ్రత సమయం సమీపించడంతో మీమాంసలో ఉన్న అంబరీషుడు బ్రాహ్మణుల సలహాతో కొంచెం నీటిని స్వీకరిస్తాడు. అదే సమయంలో తిరిగి వచ్చిన దుర్వాసుడు జరిగిన విషయాన్ని గ్రహించి కోపంతో తన తలలో నుండి జడను లాగి దానిని మంత్రించి **ఒక కృత్య (శక్తి)**ను తయారు చేసి అంబరీషుడిపై ప్రయోగిస్తాడు.

సుదర్శన చక్రం రక్షణ: భక్తజనరక్షకుడైన శ్రీహరి దీనిని గమనించి శత్రువులని శిక్షించేది, భక్తులను రక్షించేది అయిన **సుదర్శన చక్రాన్ని అంబరీషుడికి** ఇస్తాడు. సుదర్శన చక్రం కృత్యను దహించవేసి దుర్వాసుని వెంటపడుతుంది. దానికి భయపడిన దుర్వాసుడు నలుదిక్కులకు పరుగులు పెడుతూ మేరు పర్వతగుహాలోనికి వెళ్తాడు. **गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः।** ఆపై అంతరిక్షంలోకి, సముద్రంలోకి చివరికి దేవలోకానికి చేరుకొంటాడు.

దుర్వాసుడికి ప్రాణభిక్ష: సుదర్శడిని తట్టుకోలేని దుర్వాసుడు శ్రీహరిని శరణు కోరతాడు. అందుకు శ్రీహరి నేను భక్తపరాధీనుడిని. సజ్జన సాధువులు నా హృదయంలో ఉంటారు. నేను సాధువుల హృదయాలలో ఉంటాను.

साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्। అందువలన క్షమించమని నీవు అంబరీషుడినే వేడుకో అంటాడు. చివరికి దుర్వాసుడు తనను మన్నించమని అంబరీషుడిని వేడుకోగా జాలితో అతడు సుదర్శనుడిని ప్రార్థించి శాంతింపజేసి దుర్వాసుడికి ప్రాణభిక్ష పెట్టాడు.

దుర్వాస మహర్షి ఆశీస్సులు : విష్ణుభక్తుడైన అంబరీషుడిలో ఉన్న సద్గుణాలను అర్థం చేసుకున్న దుర్వాసమహర్షి చివరికి వ్రతభోజనం చేసి అంబరీషుడి ఆతిథ్యానికి తాను ఎంతగానో తృప్తిచెందానని అతనిని ప్రశంసిస్తూ ముల్లోకాలలో నిన్ను గొప్పగా కీర్తిస్తారని ఆశీస్సులు అందించాడు.

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:** The lesson **"Vishnubhakthaha Ambareeshaha"** is taken from Chapters 4 and 5 of the Ninth Skandha of **Srimad Bhagavatam**. It was composed by sage **Vedavyasa Maharshi**.

The Virtues of Ambareesha: In ancient times, there lived a king named Ambareesha. He was a great devotee of Lord Vishnu. His mind was always focused only on sages and devotees. He performed every action with pure sincerity of mind, speech, and action and offered the results to Lord Krishna . Because of this devotion, the entire world appeared to him as nothing more than a small lump of clay.**विश्वं येनेदं लोष्ठवत् स्मृतम् ।**

Ambareesha's Dwadashi Vrata : Ambareesha, along with his wife, observed the Dwadashi Vrata for a year. **अम्बरीषः द्वादशी व्रतं दधार** At the conclusion of the ritual, Ambareesha took a holy bath in the Yamuna River and worshipped Lord Mahavishnu in **Madhuvanam.** He satisfied the finest of Brahmins with a delicious feast and, with their permission, prepared to break his fast .

The Arrival of Sage Durvasa: Exactly at that moment, **Sage Durvasa arrived there as a guest.** After receiving hospitalities, Durvasa went to the **Kalindi** (Yamuna) River to perform his ritual bath. Meanwhile, as the auspicious time to break the fast was coming to an end, Ambareesha found himself in a dilemma. On the advice of the Brahmins, he consumed a little water. Returning at that moment, Durvasa realized what had happened. In a fit of rage, he tore a lock of hair from his head, chanted a mantra over it, created a **destructive force (*Kritya*)**, and unleashed it upon Ambareesha.

Protection by the Sudarshana Chakra : Sri Hari, who protects His devotees, noticed this and granted Ambareesha the **Sudarshana Chakraa** that punishes enemies and shields believers. The Sudarshana Chakra burnt the *Kritya* and began chasing Durvasa. Terrified, Durvasa fled in all four directions, running to Meru mountain caves,**गुहां विविक्षुः प्रससार मेरोः।** then into outer space, into the oceans, and finally reached the realm of the gods (*Devaloka*).

Lifesaving Mercy for Durvasa : Unable to withstand the heat of the Sudarshana Chakra, Durvasa surrendered to Sri Hari and sought refuge. Sri Hari replied, "I am bound by my devotees. Pure-hearted sages live in my heart, and I live in the hearts of sages.**साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।** So, go and beg Ambareesha himself for forgiveness." Ultimately, Durvasa went and pleaded with Ambareesha for mercy. Moved by compassion, Ambareesha prayed to the Sudarshana Chakra, calmed it down, and saved Durvasa's life.

Blessings of Sage Durvasa : Having understood the noble qualities of the Vishnu devotee Ambareesha, Sage Durvasa finally partook in the ritual meal. Expressing immense satisfaction with Ambareesha's hospitality, he praised him and blessed him, saying that Ambareesha would be gloriously renowned throughout the three worlds.

BABY BULLET-Q AP

आ) कृष्णया धर्मजं प्रति प्रोक्तानि कर्तव्यबोधकवाक्यानि लिखत ।

स. **परिचय:** "కృష్ణాప్రబోధ" అనే పాఠ్యభాగం **"కిరాతార్జునీయం"** అనే మహాకావ్యంలోని ప్రథమ సర్గ నుంచి స్వీకరించబడినది. ఈ కావ్యాన్ని రచించినది **భారవి మహాకవి.** కృష్ణా అంటే ద్రౌపది. ప్రబోధము అంటే మేలుకొలుపు. ధర్మరాజుకు ద్రౌపది చేసిన బోధయే కృష్ణా ప్రబోధము.

పాండవుల అరణ్యవాసం: పాండవులు అరణ్యవాసం చేస్తున్నారు. అక్కడ **ద్వైతవనంలో యుధిష్ఠిరుడిని (ధర్మరాజుని) వనేచరుడు కలుస్తాడు. దుర్యోధనుడి పాలన గురించి ప్రజల అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకోవడానికి వనేచరుడు గూఢచారిగా నియమించబడ్డాడు.** తాను చూసింది చూసినట్టుగా విన్నది విన్నట్లుగా ధర్మరాజుకు విన్నవిస్తాడు వనేచరుడు.

వనేచరుని నివేదన : గూఢచారుల ద్వారా అన్నీ తెలుసుకునే రాజులను సేవకులు మోసం చేయలేరు. అందువల్ల మంచి అయినా చెడు అయినా గూఢాచారులు నిజం చెప్పాలి. **హితకరమైన మరియు మనోహరమైన మాటలు లభించడం దుర్లభం. हितं मनोहारि च वचः दुर्लभम् ।**

ద్రౌపది ఆగ్రహావేశం : వనేచరుడు దుర్యోధనుడి ప్రజారంజక పాలన గురించి ధర్మరాజుకు తెలియజేశాడు. అది విన్న ద్రౌపది కౌరవులు చేసిన అరాచకాలను గుర్తుకు తెచ్చుకొని ఆగ్రహావేశాలకు లోనవుతుంది. **ధర్మరాజులో కోపాన్ని రగలించి కార్యోముఖుడిని చేసే మాటలను ద్రౌపది** పలికింది.

ద్రౌపది ప్రబోధం: ఓ రాజా! మీ వంశపు రాజులు ఎంతోకాలం పాలించిన **ఈ భూమిని, మదించిన ఏనుగు తన మెడలోని పూలమాలను పడవేసినట్లుగా నువ్వే నీ రాజ్యాన్ని నీ చేతులతో వదిలివేశావు.** గుణాలను ప్రేమించే, తన వంశ గౌరవాన్ని కాపాడే రాజు తన రాజ్యసంపదను భార్యను కాపాడినట్లు రక్షించాలి. **मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।** అలాంటి సంపదను ఇతరులు అపహరిస్తుంటే ఎవరు సహిస్తారు? నీ మనస్సు ఎలా ఆలోచిస్తుందో నాకు పూర్తిగా అర్థం కావడం లేదు. **మనుషుల మనోభావాలు విచిత్రంగా ఉంటాయి. चित्तवृत्तयः विचित्ररूपाः।** కానీ నీ ఈ దుస్థితిని గురించి ఆలోచించినప్పుడల్లా నా హృదయం తీవ్రంగా బాధపడుతోంది. **रुजन्ति चेतः प्रसभं ममाधयः ।**

పాండవుల గురించి ద్రౌపది ప్రశ్నలు: ఓ రాజా ! నీ పరిపాలనలో భీముడు చందన శరీరంతో ఉండేవాడు, ఇప్పుడు దుమ్ముతో పాదచారిగా ఉన్నాడు. దేవేంద్రునితో సమానమైన అర్జునుడు నారవస్త్రాన్ని ధరిస్తున్నాడు. అతి సుకుమారులైన నకుల సహదేవులు కటిక నేలపై పడుకొని కఠిన శరీరం కలిగిన అడవి ఏనుగుల్లా తయారయ్యారు. నీ సోదరులను చూసి నీకు శోకం, కోపం రావటం లేదా? అని ప్రశ్నించింది.

ముక్తాయింపు ప్రబోధం: ఓ రాజా! నీ యొక్క అధిక సహనాన్ని విడిచి, శత్రువులను సంహరించడానికి సిద్ధపడు. శాంతి, వైరాగ్యంతో విజయాన్ని పొందేది మునులు; రాజులు కాదు. **शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः।** రాజుకు అవసరమైనది శత్రువులపై చర్య తీసుకోవడం.

BABY BULLET-Q AP

स. **Introduction:** The lesson **"Krishna Prabodha"** is taken from the first Canto (*Prathama Sarga*) of the epic poem **"Kiratarjuniya"**. This mahakavya (epic) was composed by the great poet **Bharavi**. Here, "Krishna" refers to **Draupadi**. "Prabodha" means **counseling**. The guidance and counseling given by Draupadi to Dharamaraja (Yudhishthira) is the essence of "Krishna Prabodha".

The Pandavas' Forest Exile : The Pandavas were living out their exile in the forest. While in the **Dwaitavana forest, Vanechara met Yudhishthira . He had been appointed as a spy to understand the public opinion** regarding Duryodhana's governance. The Vanechara faithfully reported to Dharmaraja exactly what he saw and heard, without filtering any facts.

The Report of the Vanechara : Servants cannot deceive kings who keep themselves completely informed through spies. So whether the news is good or bad, spies must speak the absolute truth. Finding words that are both highly beneficialand pleasing to the ear is extremely rare.**हितं मनोहारि च वचःदुर्लभम् ।**

The Wrath of Draupadi : The Vanechara informed Dharmaraja about Duryodhana's prosperous, welfare-oriented rule. Draupadi upon hearing this and remembering the atrocities committed against them by the Kauravas, got intense anger. She spoke words meant to ignite fury in Dharmaraja and prompt him into immediate action.

Draupadi's Awakening Call: "O King! Just like an elephant in rut casts away the flower garland from its neck, you have, with your own hands, abandoned your kingdom. A king who loves virtues and protects the honor of his lineage must safeguard his kingdom's wealth just as he would protect his own wife. Who can tolerate it when others steal kingdom's wealth? **मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।** I cannot fully comprehend how your mind works. Human psychology is indeed strange. **चित्तवृत्तयः विचित्ररूपाः।** But whenever I think about this miserable plight of yours, my heart aches deeply. **रुजन्ति चेतः प्रसभं ममाधयः ।**

Draupadi's Words Regarding the Pandavas : "O King! Once, Bhima's body used to be smeared with luxurious sandalwood paste; today, he walks on foot, covered in dust. Arjuna, who is equal to Lord Indra, is now clad in bark garments . The highly delicate Nakula and Sahadeva are sleeping on the bare, hard ground, their bodies hardened like wild forest elephants. Looking at your brothers, do you not feel grief or anger? "

Concluding Remarks : "O King! Give up this excessive patience of yours and prepare yourself to destroy the enemies. It is ascetics and sages who attain victory through peace and renunciation, not kings. **शमेन सिद्धिं मुनयो न भूभृतः।**What a king needs is swift, decisive action against his enemies."

BABY BULLET-Q AP

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ) चम्पूरामायणोक्तां विश्वामित्रगाथां विवृणुत ।

स. **परिचय:** **"విశ్వామిత్ర చరిత్రమ్"** అనే ఈ పాఠ్యభాగం **చంపూరామాయణం**లోని **బాలకాండ** నుంచి స్వీకరించబడినది. దీనిని రచించినది **భోజమహాకవి.**

విశ్వామిత్రుని దురాశ : ఒకప్పుడు రాజర్షి అయిన విశ్వామిత్రుడు (కుశికనందనుడు) వశిష్ఠ మహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. వశిష్ఠుడు చేసిన అపూర్వమైన అతిథి సత్కారానికి కారణం దేవతా గోవు కామధేనువు పుత్రిక అయిన సురభి అని తెలుసుకున్నాడు. సురభి తనకు కావాలని విశ్వామిత్రుడు అడగగా వశిష్ఠుడు దానికి నిరాకరించాడు. విశ్వామిత్రుడు సురభిని బలవంతంగా తీసుకువెళ్ళసాగాడు. వశిష్ఠ విశ్వామిత్రుల మధ్య సురభి కోసం యుద్ధం జరిగింది. ఈ యుద్ధంలో విశ్వామిత్రుడు సంధించిన దివ్యాస్త్రాలను వశిష్ఠుడు తన బ్రహ్మదండంతో ఎదుర్కొన్నాడు. క్షత్రియతేజస్సు కన్నా బ్రహ్మతేజస్సే గొప్పదని విశ్వామిత్రుడు తెలుసుకున్నాడు. **क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः ।**

త్రిశంకుని స్వర్గ వాంఛ: సూర్య వంశానికి చెందిన త్రిశంకు మహారాజు సశరీరంగా స్వర్గానికి వెళ్ళాలనుకున్నాడు. అందుకోసం వశిష్ఠుడిని ఆశ్రయించాడు. కాని వశిష్ఠుడు నిరాకరించాడు. దానితో త్రిశంకుడు వశిష్ఠుడి పుత్రులను సంప్రదించాడు. వారు కోపంతో అతడిని 'చండాలునిగా మారిపో' అని శపించారు. పట్టువీడని త్రిశంకుడు విశ్వామిత్రుడిని శరణు కోరాడు. అతని కోసం విశ్వామిత్రుడు క్రతువు చేయటం ప్రారంభించాడు.

త్రిశంకు స్వర్గం: విశ్వామిత్రుడు తన తపోశక్తితో త్రిశంకుడిని స్వర్గానికి పంపించాడు. **आरोपयामास दिवं त्रिशङ्कुम्।** నల్లని వస్త్రాలతో చండాలుడిగా మారి ఉన్న త్రిశంకుడిని చూసిన దేవతలు అతడిని స్వర్గం నుండి కిందికి గెంటేశారు. కోపంతో రగిలిపోయిన విశ్వామిత్రుడు త్రిశంకుడికి ఆకాశంలో స్వర్గాన్ని సృష్టించడం ప్రారంభించాడు. అదే త్రిశంకు స్వర్గం. వెంటనే దేవతలు దిగివచ్చి విశ్వామిత్రుడిని బ్రతిమిలాడారు. దాంతో విశ్వామిత్రుడు కొత్త సృష్టిని ఆపాడు.

అంబరీషుని యజ్ఞం: అంబరీషుడనే రాజు యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. అతడి యజ్ఞ పశువు కనిపించకుండా పోయింది. దాంతో అంబరీషుడు బ్రాహ్మణ కుటుంబానికి చెందిన ఋచీకుని కుమారుడైన శునశ్శేపుడుని కొని అతడిని బలి ఇవ్వడానికి సిద్ధపడ్డాడు. భయంతో శునశ్శేపుడు విశ్వామిత్రుడిని శరణుకోరాడు. బలిపీఠం ఎక్కిన శునశ్శేపుని చేత రెండు రకాల ఋక్కులను చదివించాడు. అందుకు ఇంద్రుడు, విష్ణువు సంతోషించారు. శునశ్శేపుడి ప్రాణాలు దక్కాయి,

విశ్వామిత్రుని తపోభంగం: విశ్వామిత్రుడి తపస్సును భగ్నం చేయడానికి మేనక వచ్చింది. మేనకతో కలిగిన సాంగత్యం వలన మరలా తపోభంగం జరిగింది. పశ్చాత్తాపంతో విశ్వామిత్రుడు కౌశికీ తీరం వద్ద తపస్సు చేశాడు.

బ్రహ్మర్షిగా మారటం: ఇంద్రుడు ఈసారి రంభని పంపాడు. రంభని పర్వతంలా మారమని విశ్వామిత్రుడు శపించాడు. విశ్వామిత్రుడి తపోగ్ని జ్వాలలకి దేవతలందరూ గడగడలాడిపోయారు. బ్రహ్మదేవుడు వచ్చి విశ్వామిత్రుడి జితేంద్రియత్వానికి మెచ్చి బ్రహ్మర్షిత్వాన్ని ప్రసాదించాడు. **जितेन्द्रियत्वात् - ब्रह्मर्षिरसि ।** వశిష్ఠుడి వలే నీవు కూడా బ్రహ్మర్షిగా పిలువ బడతావు అని అనుగ్రహించాడు.

BABY BULLET Q AP

स. **Introduction :** The lesson titled **"Vishwamitra Charitram"** is extracted from the *Bala Kanda* of the **Champu Ramayanam**. It was composed by the great king and poet **Bhoja Mahakavi**.

Vishwamitra's Greed : Once, Rajarishi Vishwamitra(Kusikanandanudu), visited the hermitage of Sage Vashistha. He came to know that the reason behind the extraordinary hospitality offered by Vashishta was Surabhi, the daughter of the divine cow Kamadhenu. When Vishwamitra requested that Surabhi be given to him, Vashistha refused. Consequently, Vishwamitra attempted to take Surabhi away by force. This led to a battle between Vashistha and Vishwamitra over the divine cow. In this battle, Vashistha countered all the divine weapons unleashed by Vishwamitra using his spiritual staff, the *Brahmadandam.* Following this defeat, Vishwamitra realized that spiritual power is far superior to warrior power.**क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः ।**

Trishanku's Desire for Heaven : King Trishanku, belonging to the Solar dynasty, desired to ascend to heaven in his mortal body. For this purpose, he sought the refuge of Sage Vashistha. However, Vashistha rejected his request. Dissatisfied, Trishanku approached Vashistha's sons. Enraged by this, they cursed him to turn into a *Chandala* . Persistent in his desire, Trishanku surrendered to Vishwamitra for help. Vishwamitra then began performing a grand sacrificial ritual for his sake.

Trishanku Swargam: Using the power of his penance, Vishwamitra sent Trishanku up to heaven. **आरोपयामास दिवं त्रिशङ्कुम्।** However, upon seeing Trishanku ascending in dark clothes as a *Chandala*, the gods pushed him back down from heaven. Furious at this insult, Vishwamitra began creating a parallel heaven in mid-air for Trishanku. This creation came to be known as *Trishanku Swargam.* Terrified by this, the gods immediately descended to earth and pleaded with Vishwamitra, whereupon he ceased his new creation.

Ambareesha's Yagnam: A king named Ambareesha was performing a sacrificial ritual *Yagnam*, but the sacrificial animal went missing. Left with no choice, Ambareesha bought Shunashepha, the son of Ruchikudu, a Brahmin, intending to offer him as a sacrifice instead. Terrified, Shunashepha sought refuge with Vishwamitra. Vishwamitra then taught Shunashepha two specific hymns (*Riks*) to chant while bound to the sacrificial post.Pleased by this chanting, Indra and Lord Vishnu blessed him; Shunashepha's life was saved.

Disruption of Vishwamitra's Penance: Menaka was sent to disrupt Vishwamitra's severe penance. Due to his association with Menaka, his penance was broken once again. Filled with remorse, Vishwamitra went to the banks of the Kaushiki River for penance.

Vishwamitra turning to Brahmarishi : This time, Lord Indra sent the Rambha to disrupt his focus. Vishwamitra cursed Rambha to turn into a stone. The spiritual intensity of Vishwamitra's fiery penance made all the gods tremble with fear. Finally, Lord Brahma appeared before him, appreciated his mastery over his senses, and bestowed upon him the ultimate title of **Brahmarishi**. **जितेन्द्रियत्वात् - ब्रह्मर्षिरसि ।** Lord Brahma blessed him, stating, "From now on, you shall be addressed as a Brahmarishi, just like Sage Vashistha."

BABY BULLET-Q AP

आ) विक्रमस्य दयावीरत्वं विवृणुत ।

स. **परिचयः "దయావీర విక్రమః"** అనే పాఠ్యభాగము **సింహాసన ద్వాత్రింశికా** అనే కథా సంగ్రహం నుండి స్వీకరించబడినది. దీనిని రచించినది **వరరుచి.** సాలభంజిక (బొమ్మ) విక్రమార్కుడి పరోపకారం, దయా గుణాన్ని తెలిపే కథ ఇది.

విక్రమాదిత్యుని పరాక్రమ వర్ణన: ఓ రాజా! విక్రమాదిత్యుడి పాలనలో పాపాత్ములకు, దొంగలకు, లోభులకు చోటులేదు. అతడికి శత్రు భయం లేదు. శత్రు భయం ఉన్నవాడికి నిద్ర ఉండదు. విక్రమాదిత్యుడు ప్రశాంత చిత్తుడు. ఆలోచనలతో సతమతమయ్యే వాడికి సుఖం, నిద్ర ఉండవు. విక్రముడు కేవలం ఆజ్ఞలతోనే పాలన చేసేవాడు. రాజ్యాధికారానికి ఫలితం ఆజ్ఞాపించే శక్తి, తపస్సుకి ఫలితం బ్రహ్మచర్యం, విద్యకి ఫలితం జ్ఞానం, ధనానికి ఫలితం దానం మరియు భోగం.

విక్రముని దేశాంతర పర్యటన : విక్రముడు దేశాంతర పర్యటనలో ఒకరోజు సాయంత్రానికి ఒక మహారణ్యంలోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ ఒక చెట్టు మీద చిరంజీవి అనే పేరు గల ఒక పక్షిరాజు (గ్రద్ధ) నివసిస్తోంది. దాని పిల్లలూ, మనుమలూ ఆహారం కోసం దేశాంతరం వెళ్తూ ఉండేవి. సాయంత్రానికి తలా ఒక పండు తెచ్చి చిరంజీవికి ఇచ్చి, తమ పర్యటనా విశేషాలు మాట్లాడుకునేవి.

పక్షి వ్యధ: ఆ రాత్రి పక్షిరాజైన చిరంజీవితో ఒక పక్షి తనకు దుఃఖాన్ని కలిగించిన ఒక విషయాన్ని చెప్పింది. ఇతరులతో పంచుకుంటే దుఃఖం తగ్గుతుందని పక్షిరాజు చెబుతుంది. ఉత్తర దేశంలో శైవాలఘోషం అనే పర్వతంపై ఒక రాక్షసుడు పలాశం అనే నగరంపై పడి దొరికిన జనాన్ని దొరికినట్లుగా తినేస్తూ ఉండేవాడు. అప్పుడు ఆ ప్రజలు రోజుకు ఒకరిని ఆహారంగా పంపుతాము అనే ఒప్పందం చేసుకున్నారు.

ధర్మ సంకటంలో బ్రాహ్మణుడు: ఈ రోజు నా స్నేహితుడైన ఒక బ్రాహ్మణుని వంతు వచ్చింది. తన కొడుకుని పంపితే తమ వంశం నిర్వీర్యమవుతుంది. తాను వెళితే భార్య వితంతువవుతుంది. భార్యను పంపితే ఆశ్రమ ధర్మాన్ని తప్పినట్లవుతుంది అని మధనపడుతున్నాడు. "స్నేహితుడి దుఃఖాన్ని తన దుఃఖంలా భావించేవాడే నిజమైన స్నేహితుడు"

విక్రముని త్యాగశీలత: పక్షుల మాటలు విన్న విక్రముడు వధ్యశిల దగ్గరకు వెళ్ళాడు. అతడిని తినడానికి వచ్చిన రాక్షసుడు చిరునవ్వుతో ఉన్న విక్రముడిని చూసి నీవు చాలా ధైర్యంగా ఉన్నావు, నీకు ఏ మాత్రం బాధ లేదు, ఎవరు నువ్వు అని ప్రశ్నించాడు.

పరోపకారం యొక్క గొప్పతనం: 'పరోపకారం కోసం నేను స్వేచ్ఛగా శరీరం అర్పించటం వలన నాకు ఏ బాధా లేదు' అని బదులిచ్చాడు. "పరోపకారం చేస్తే ఉత్తమగతులు పొందుతారు, వారు శ్లాఘనీయులు", "చందనపు చెట్టు ఇతరులకు సుగంధాన్ని, చల్లదనాన్ని ఇస్తుంది, తాను తాపం తీర్చుకోదు. **तस्यैव जीवितं श्लाघ्यं यः परार्थे हि जीवति। न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।** ఇలా పలికిన విక్రముడి మాటలను రాక్షసుడు ప్రశంసిస్తూ వరం కోరుకోమన్నాడు.

విక్రముని హితబోధ : అప్పుడు విక్రముడు "నీ ప్రాణాలు నీకు ఎంత విలువైనవో ఇతరుల ప్రాణాలు కూడా వారికి అంతే విలువైనవి." **परेषामपि रक्ष जीवितम् ।** అందరూ మరణ భయంతో ఉంటారు కావున ఈ నరులను తినవద్దు అని కోరుకుంటాడు. దానితో రాక్షసుడిలో మార్పు వచ్చి నరభక్షణాన్ని విడిచిపెట్టాడు. విక్రముడు తన రాజ్యానికి తిరిగి చేరుకున్నాడు.

BABY BULLET-Q AP

स. Introduction: The lesson titled **"Dayaveera Vikramaha"** (Vikrama, The Hero of Compassion) is taken from a collection of stories called **Simhasana Dvatrimshika**. It was composed by **Vararuchi**.

Description of Vikramaditya's Valor : "O King! Under the rule of Vikramaditya, there was no place for sinners, thieves, or greedy misers.He had absolutely no fear of enemies. A person who fears enemies can never sleep peacefully.Vikramaditya was a man of profound mental tranquility. Anyone whose mind is constantly plagued with anxious thoughts experiences neither happiness nor sleep. Vikramaditya ruled solely through his commands. The fruit of absolute state authority is the power to command; the fruit of penance is celibacy (*Brahmacharya*); the fruit of education is wisdom; and the ultimate fruit of wealth is charity (*Danam*) and its righteous enjoyment (*Bhogam*)."

Vikrama's Travel Across Countries: "During his travel across various countries, Vikram entered a vast forest one evening. There, a king of birds (an eagle) named Chiranjeevi was living on a tree." His children and grandchildren would travel to other lands during the day in search of food. By evening, they would return, bring a fruit each for Chiranjeevi, and sit together discussing the highlights of their travels.

The Grievance of a Bird : That night, one of the birds shared a deeply sorrowful event with the bird-king Chiranjeevi. The bird-king comforted it, saying that sharing one's grief with others lessens the pain. The bird then narrated: "In the northern region, atop a mountain named Shraivalaghosha, a demon resides. He has been raiding the city of Palasha and ruthlessly devouring any human he lays his eyes on. Terrified, the helpless citizens entered into an agreement with him, promising to send him one human being every single day as food."

A Brahmin in a Dilemma: The bird continued, "Today, it is the turn of a Brahmin who happens to be my friend. He is completely devastated and agonizing over the situation: 'If I send my son, our family lineage will end. If I go myself, my wife will become a helpless widow. If I send my wife, I will be failing my sacred duty as a householder .' A true friend is one who looks upon a friend's sorrow as their very own."

Vikrama's Sacrifice : Having listening to the words of birds he went to Vadhyashila. When the demon arrived to eat his daily meal, he was stunned to see Vikrama facing him with a calm smile. The demon questioned him, "You seem exceptionally brave and show absolutely no sign of fear or distress. Who on earth are you?"

The Greatness of Altruism : Vikrama replied calmly, "I feel no pain or fear because I am willingly offering my body to save another's life. Those who perform altruistic acts for the welfare of others (*Paropakaram*) attain the highest spiritual realms; they are truly praiseworthy. A sandalwood tree gives its pleasant fragrance and cooling shade to everyone else without ever seeking to quench its own heat." **तस्यैव जीवितं श्लाघ्यं यः परार्थे हि जीवति। न हि स्वदेहशैत्याय जायन्ते चन्दनद्रुमाः।** Hearing these profound words, the demon highly admired Vikrama and granted him a boon of his choice.

Vikrama's Moral Counseling : Vikrama then advised him, "Just as your own life is infinitely precious to you, the lives of other living beings are equally precious to them. **परेषामपि रक्ष जीवितम्** I Everyone lives in constant fear of death. Therefore, you must stop devouring human beings." Moved by this counseling, a transformation came over the demon, and he completely renounced cannibalism. Having saved the people, King Vikrama successfully returned to his kingdom.

IV. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । **3 × 2 = 6**

अ) काव्येषु किं रम्यम् ?

स. काव्येषु नाटकं रम्यम् ।

आ) कः पापशङ्की ?

स. अतिस्नेहः पापशङ्की ।

इ) महाभागः कौत्सः कीदृशः ?

स. महाभागः कौत्सः चतुर्दशकलापटुः ।

ई) कौत्सः कियत् गुरुदक्षिणां दातुं गुरुणा आदिष्टः ?

स. कौत्सः चतुर्दशकोटि सुवर्ण मुद्राः दातुं गुरुणा आदिष्टः।

उ) पथिकः केन श्रान्त :?

स. पथिकः दूरप्रयाणेन श्रान्त : ।

ऊ) इन्द्रः पथिकाय किं ददाति ?

स. इन्द्रः पथिकाय अमृतं ददाति ।

BABY BULLET-Q AP

V. **द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात ।** 2 × 3 = 6

अ) साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम्।

स. **कवि परिचयः पाठः** ''विष्णुभक्तः अम्बरीषः''

कविः वेदव्यासः

ग्रन्थः श्रीमद्भागवतः।

सन्दर्भः दुर्वासं प्रति श्रीहरिः एवम् अवदत् ।

भावः दुर्वासं प्रति श्रीहरिः साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम् इति अवदत् ।

आ) मनोरमामात्मवधूमिव श्रियम् ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः कृष्णाप्रबोधः

कविः भारविः

ग्रन्थः किरातार्जुनीयम् ।

सन्दर्भः द्रौपदी धर्मराजं प्रति एवम् अवदत्।

भावः द्रौपदी धर्मराजं प्रति मनोरमामात्म वधूमिव श्रियम् इति अवदत् ।

इ) सत्वं ननु चेतनं सदा ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः ऋतुषट्कम्

कविः श्री ओगेटि परीक्षित् शर्मा

काव्यम्ः यशोधरा

सन्दर्भःऋतोः वर्णन समये कविः एवम् अवदत्।

भावः ऋतोः वर्णन समये कविः सत्वं ननु चेतनं सदा इति अवदत् ।

ई) विद्यालयस्यायमपूर्वतेजः ।

स. **कवि परिचयः**

पाठः विवेकानन्द : **कविः** सूर्यनारायणशास्त्री

काव्यम् विवेकानन्दम् ।

सन्दर्भः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः एवम् अवदत् ।

भावः नरेन्द्रं वर्णयन् कविः विद्यालयस्यायम् अपूर्वतेजः इति अवदत् ।

BABY BULLET-Q AP

VI. **द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यात ।** 2 × 3 = 6

अ) क्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः।

स. कविपरिचयः

पाठः विश्वामित्रचरितं

कविः भोजः

काव्यम्: चम्पूरामायणम् ।

सन्दर्भः विश्वामित्रः एवं अचिन्तयत् ।

भावः विश्वामित्रःक्षात्रात् तेजसः परं ब्राह्ममेव महो महीयः एवं अचिन्तयत् ।

आ) तस्यैव जीवितं श्लाघ्यं यः परार्थे हि जीवति ।

स. कविपरिचयः

पाठः दयावीरो विक्रमः

कविः वररुचिः

काव्यम् सिंहासन द्वात्रिंशिका

सन्दर्भः विक्रमादित्यं प्रति राक्षसः एवम् अवदत्।

भावः विक्रमादित्यं प्रति राक्षसः तस्यैव जीवितं श्लाघ्यं यः परार्थे हि जीवति इति अवदत् ।

इ) परबलमविज्ञायैव स्वबलश्लाघी ।

स. कवि परिचयः

पाठः धर्मपरीक्षा

कविः श्री लक्ष्मणसूरिः ।

काव्यम् भारत सङ्ग्रहः ।

सन्दर्भः युधिष्ठिरः एवम् अवदत् ।

भावः युधिष्ठिरः परबलम विज्ञायैव स्वबलश्लाघी इति अवदत् ।

ई) त्रयीव अङ्गगुणैरष्टादशतां गता ।

स. कविपरिचयः

पाठः गद्यनैषधम्

कविः श्री चेरुवु सत्यनारायण शास्त्री।

ग्रन्थः कवितामयूखाः।

सन्दर्भः कविः एवम् अवदत् ।

भावः कविः त्रयीव अङ्गगुणैरष्टादशतां गता इति अवदत्।

BABY BULLET-Q AP

VII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । $3 \times 2 = 6$

अ) हरिः अम्बरीषाय कीदृशं चक्रम् अदात् ?

स. हरिः अम्बरीशाय शत्रुभयङ्करं, भक्तरक्षकं चक्रं अदात् ।

आ) युधिष्ठिरं द्वैतवने कः समाययौ ?

स. युधिष्ठिरं द्वैतवने वनेचरः समाययौ ।

इ) किमर्थं सतां विभूतयः ?

स. परोपकाराय सतां विभूतयः ।

ई) धीमतां कालः कथं गच्छति ?

स. धीमतां कालः काव्यशास्त्रविनोदेन गच्छति ।

उ) वसन्तर्तौ मञ्जुरागं कः कूजति ?

स. वसन्तर्तौ मञ्जुरागं पुंस्कोकिलः कूजति ।

ऊ) कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः कथं बभौ ?

स. कक्ष्यार्भकेषु नरेन्द्रः प्रमुखः बभौ ।

BABY BULLET-Q AP

VIII. त्रयाः प्रश्नाः समाधेयाः । 3 × 2 = 6

अ) वसिष्ठविश्वामित्रयोः मध्ये किमर्थं समरः समारब्धः ?

स. वसिष्ठविश्वामित्रयोः मध्ये सुरभि निमित्तं समरः समारब्धः।

आ) चिन्तातुराणां किं नास्ति ?

स. चिन्तातुराणां न सुखं न निद्रा नास्ति ।

इ) कं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ?

स. दातारं दुस्स्वप्नमिव न स्मरति ।

ई) बाणभट्टः कस्य आस्थाने आसीत् ?

स. बाणभट्टः श्रीहर्षवर्धनस्य आस्थाने आसीत् ।

उ) युधिष्ठिरः भीमार्जुनौ विहाय कस्य जीवितमवृणीथाः ?

स. युधिष्ठिरः भीमार्जुनौ विहाय माद्रेयस्य जीवितम् अवृणीथाः ।

ऊ) नलः केषां विभूतिः ?

स. नलः दिगीश बृन्दांश्च विभूतिः ।

BABY BULLET-Q AP

IX. एकेन पदेन समाधेयः । **5 × 1 = 5**

अ) अम्बरीषः कुत्र हरिम् अर्चयत् ?

स. मधुवने ।

आ) चित्तवृत्तयः कीदृश्यः ?

स. विचित्ररूपाः ।

इ) वृत्तं कथं रक्षेत् ?

स. यत्नेन

ई) कः ऋतुः जाड्यभावं वितनोति ?

स. शिशिरऋतुः ।

उ) नरेन्द्रः विद्यालयस्य कः बभूव ?

स. क्रीडाङ्गणेषु ।

X. एकेन पदेन समाधेयः । **5 × 1 = 5**

अ) शुनश्शेपः कस्य पुत्रः ?

स. ऋचीकस्य पुत्रः ।

आ) पक्षिराजस्य नाम किम् ?

स. चिरञ्जीविः ।

इ) तारापीडस्य राजमहिषी का ?

स. विलासवती ।

ई) देवराजराजधानी का ?

स. अमरावती ।

उ) विदर्भजा का ?

स. दमयन्ती ।

BABY BULLET-Q AP

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त $5 \times 1 = 5$

ग्रामीणः कश्चित्सम्पन्नः गृहं निर्मातुम् उद्युक्तः। सः दारु-संग्रहाय कर्मकरान् नियोजयामास। ते वनं गताः। महावृक्षमेकं परशुभिः छित्वा पातयामासुः। क्रकचैः ते दारुखण्डान् बहून् विदारितवन्तः । मध्याह्ने भोक्तुं ते कस्मिंश्चित् अर्धदारिते दारुखण्ड (द्वय) मध्ये कीलकं नीक्षिप्य गताः।

तत्रैको वानरयूथः क्रीडन्नगतः । तेषु एको बाल-वानरः दारुखण्डान् अधिरुह्य, इतस्ततः उत्पतन् निपतन् अर्ध - दारिते (दारु) मध्ये उपविष्टः। तस्य लांगूलं तन्मध्ये प्रविष्टम् । सः चापलात् स्वसामर्थ्यं प्रदर्शयितुं हस्तभ्यां धृत्वा कीलकम् आकृष्टवान्। यदा कीलकम् उत्पाटितं तदा अर्ध - दारिता खण्डद्वये संलग्नमभवत्। तन्मध्ये पतितं वानरस्य लांगूलं निष्पिष्टम् अभवत् । बाधया वानरो मृतः।

प्रश्नाः

अ) कः गृहं निर्मातुम् उद्युक्तः

सः ग्रामीणः गृहं निर्मातुम् उद्युक्तः

आ) कुत्र कीलकं निक्षिप्य गताः?

सः अर्धदारिते दरुखण्ड द्वय मध्ये कीलकं निक्षिप्य गताः ।

इ) यदा कीलकम् उत्पाटिते तदा किम् अभवत्?

सः यदा कीलकम् उत्पाटिते तदा अर्धदारितं खण्डद्वय संलग्नमभवत् ।

ई) कथं वानरो मृतः?

सः बाधया वानरो मृतः।

उ) का न कर्तव्या?

सः अनधिकार चेष्टा न कर्तव्या ।

BABY BULLET-Q AP

XII. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त। $3 \times 2 = 6$

अ) मनस् + चलति आ) तत् + टीका इ) अच् + अन्तः

ई) तत् + मात्रम् उ) सः + अपि ऊ) पितुः + इच्छा

स. (अ) मनश्चलति - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) तट्टीका-**ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) अजन्तः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) तन्मात्रम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) सोऽपि -**विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) पितुरिच्छा - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। $3 \times 2 = 6$

अ) शरच्चन्द्रः आ) उड्डयनम् इ) वागीशः

इ)वाङ्मयम् उ) शिवोऽहम् ऊ) कविरायाति

स. (अ) शरत् + चन्द्रः - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) उद् + डयनम् - **ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) वाक् + ईशः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) वाक् + मयम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) शिवः + अहम् - **विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) कविः + आयाति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

BABY BULLET-Q AP

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। **2 × 6 = 12**

अ) वणिज् आ) सरित् इ) जगत् इ) यद् (पुं)

अ) **जकारान्तः पुंलिङ्गः 'वणिज्' शब्दः(వ్యాపారి)(Businessman)**

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
वणिक्	वणिजौ	वणिजः	प्रथमाविभक्तिः
हे वणिक्	हे वणिजौ	हे वणिजः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
वणिजम्	वणिजौ	वणिजः	द्वितीयाविभक्तिः
वणिजा	वणिग्भ्याम्	वणिग्भिः	तृतीयाविभक्तिः
वणिजे	वणिग्भ्याम्	वणिग्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
वणिजः	वणिग्भ्याम्	वणिग्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
वणिजः	वणिजोः	वणिजाम्	षष्ठीविभक्तिः
वणिजि	वणिजोः	वणिक्षु	सप्तमीविभक्तिः

आ) **तकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'सरित्' शब्दः (నది)(River)**

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
सरित्	सरितौ	सरितः	प्रथमाविभक्तिः
हे सरित्	हे सरितौ	हे सरितः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
सरितम्	सरितौ	सरितः	द्वितीयाविभक्तिः
सरिता	सरिद्भ्याम्	सरिद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
सरिते	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
सरितः	सरिद्भ्याम्	सरिद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
सरितः	सरितोः	सरिताम्	षष्ठीविभक्तिः
सरिति	सरितोः	सरित्सु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET Q AP

इ) तकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'जगत्' शब्दः(విశ్వం)(World)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
जगत्	जगती	जगन्ति	प्रथमाविभक्तिः
हे जगत्	हे जगती	हे जगन्ति	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
जगत्	जगती	जगन्ति	द्वितीयाविभक्तिः
जगता	जगद्भ्याम्	जगद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
जगते	जगद्भ्याम्	जगद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
जगतः	जगद्भ्याम्	जगद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
जगतः	जगतोः	जगताम्	षष्ठीविभक्तिः
जगति	जगतोः	जगत्सु	सप्तमीविभक्तिः

ई) दकारान्तः पुंलिङ्गः 'यद्' शब्दः(ఎవడైతే)(Who- male)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
यः	यौ	ये	प्रथमाविभक्तिः
यम्	यौ	यान्	द्वितीयाविभक्तिः
येन	याभ्याम्	यैः	तृतीयाविभक्तिः
यस्मै	याभ्याम्	येभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
यस्मात्	याग्भ्याम्	येभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
यस्य	ययोः	येषाम्	षष्ठीविभक्तिः
यस्मिन्	ययोः	येषु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q AP

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) रामलक्ष्मणौ आ) त्रिलोकी इ) प्रतिदिनम्

ई) विद्यानिपुणः उ) युक्तिरत्नानि ऊ) द्वित्राः

स. (अ) रामः च लक्ष्मणः च -द्वन्द्वसमासः

स. (आ)त्रयाणां लोकानां समाहारः -द्विगुसमासः

स. (इ) दिने दिने -अव्ययीभावसमासः

स. (ई) विद्यया निपुणः -षष्ठीतत्पुरुषसमासः

स. (उ) युक्तयः एव रत्नानि - विशेषणपूर्वपदकर्मधारयसमासः

स. (ऊ) द्वौ वा त्रयो वा - संख्योत्तरपदबहुव्रीहिसमासः

XVI. अधोनिर्दष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

शिवः	किं	गच्छति
सः	किमर्थं	करोति
त्वं	कुत्र	पठामि
अहं	कदा	वसति
सीता	कथं	पिबसि

1) शिवः किमर्थं गच्छति?
2) शिवः किं करोति?
3) शिवः कुत्र वसति?
4) सः किमर्थं गच्छति?
5) सः किं करोति?
6) सः कुत्र वसति?
7) सीता किमर्थं गच्छति?
8) सीता किं करोति?
9) सीता कुत्र वसति?
10) त्वं किं पिबसि
11) अहं किं पठामि?

BABY BULLET-Q AP